

Dykking prøver Fischer metalledetektor

Av Kai Garseg

Noen liker marinbiologi, noen bedriver UV-jakt, mens andre sverger til undervannsfotografering osv. osv. Jeg har alltid likt å rote rundt på gamle vrak og i havner etter løsfunn. Etter et par år med dykking uten særlig mål og mening ble dette sakte, men sikkert 'min greie', og det er nok gløden for dette som fortsatt gjør at jeg tar meg vann over hodet, 12 år etter grunnkursen. Dermed var det rene julaften på forskudd når jeg i høst mottok min første metalledetektor for undervannsbruk, en Fisher CZ-20 QuickSilver. Nå er det dessverre bare blitt tid til et dykk med søkeren, men resultatet av dette lover til gjengjeld meget bra for kommende sesong.

Teori og bakgrunn

En metalledetektor består i all enkelthet av en radiosender og en radiomottager med hver sin sirkulære antenne i søkehodet. Et radiosignal konsentreres ned i bakken og reflekteres tilbake til mottageren dersom den treffer metall. Professor Gerhard Fisher skal ha oppdaget prinsippet i slutten av 20-årene i sitt arbeide med å utvikle et navigeringssystem for fly og luftskip ved hjelp av radiosignaler. I 1937 fikk Fisher patent på verdens første metalledetektor. Man så at metaller reflekterte radiosignalerne, og det er denne egenskapen metalledetektorer har utnyttet siden. Etter hvert er det kommet detektorer også for undervannsbruk.

Mitt første dykk

Fishers CZ-20 QuickSilver egner seg like bra over som under vann. Derfor blir man også anbefalt å bruke søkeren endel på land før man tar den med under vann, bare for å gjøre seg kjent med hvordan den fungerer. Under vann har du dykkingen og dykkerutstyret å tenke på i tillegg, så man bør kjenne søkeren, dens innstillinger, og hvordan den oppfører seg når man hopper i havet. Jeg tilbrakte noen kvelder på forlatte strender for å gjøre meg kjent med søkeren, og gud vet hvor mye mynter jeg gravde opp etterhvert (men mye ølkorker også). En øredobb og ring i gull ble det også. Det fine var at man kunne diskriminere bort jern, noe som sparer en for mye bortkastet graving.

Så var tiden kommet for mitt første dykk med metallsøkeren. En offentlig strand burde være "bankers" mht. funn, så jeg hev meg i bilen og oppsøkte en av strendene utenfor Oslo. Under stupebrettet burde man vel kunne gjøre noen funn, tenkte jeg, og kastet ut et par markører fra stupebrettet før jeg gikk i vannet. Disse ville ligge på bunnen og anviser

Det spennende med metallsøking er at du aldri vet hva du graver frem på neste utslag.

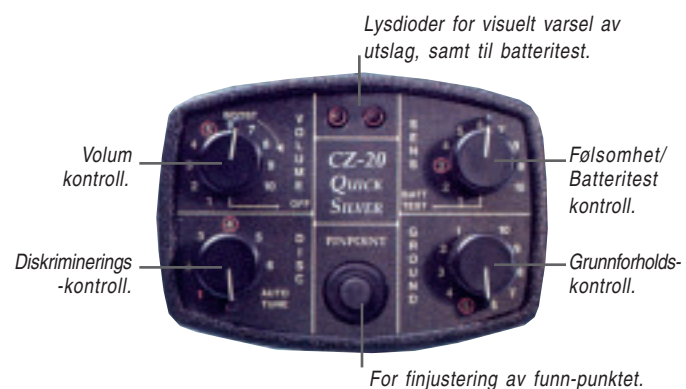
området hvor folk traff vannet under stuping. Snart var jeg i vannet, og satte kursen mot området rundt stupebrettet. Nesten fremme kalibrerte jeg søkeren etter de rådende grunnforhold slik instruksjonsboken hadde forklart. Nå var det godt å ha trent på slike ting over vann. Der var den første markøren, og piiiiip, før jeg kom så langt hadde jeg det første utslaget. Fra bøker om emnet hadde jeg fått inntrykk av at det mest effektive under vann som regel var å vifte med hånden eller annet for å fjerne bunnsediment. Jeg prøvde først med en liten medbrakt hagespade, men boken hadde rett, det gikk mye bedre å vifte bort sedimentet. Etter å ha viftet noen få ganger var sikten tilnærmet null, men få sekunder etter at jeg sluttet klarnet det opp igjen, takket være litt svak strøm i vannet. Og der lå min første mynt under vann. En 20-krone. Ikke så spennende kanskje, men dog. Mens jeg viftet frem den første mynten la jeg søkeren litt til side. Piiiiip..... Piiiiip..... Piiiiip..... Det pep overalt! Jeg fortsatte og vifte og vente på at det klarnet igjen. Nå beynte to og tre mynter å titte frem samtidig! Her lå det tett! Og slik fortsatte det. Etter en time på 6-7 meters dyp hadde jeg ligget stort sett på et par tre kvadratmeter, og viftet frem ca. 50 mynter, stort sett 1-kroner, 5-kroner, 10-kroner og 20-kroner, samt et defekt dykkerur. Det fine med dette søket var at det ikke var noe søppel som korker, aluminiumsfolie og annet metall som man finner endel av under søk på land. Det var mynt hver gang det pep! Det spennende med å ligge slik er at man aldri vet hva som nå skal dukke frem av mudderet. Kommer det fine og kostbare sølv eller gullsmykket nå? Som regel gjør det nok ikke det, men er man ivrig så vil ordtaket om "den som leter, den finner" slå til.

I USA er dette et forholdsvis utbredt hobby blant dykkere, og i tidsskrifter om emnet kan man stadig lese om dykkere som har gjort store og verdifulle funn. Stikkordet er kildegransking. Gjøre hjemmeleksen og finne frem til spennende steder hvor funnpotensialet er stort. Noe av det som jeg synes virker spennende med denne hobbyen er at man ofte dykker på steder hvor det ellers ikke blir dykket, steder hvor det kanskje var stor aktivitet for 100, 200, 300 år siden. Har man øynene med seg på slike steder kan man også være heldig å finne ikke-metallholdige spennende ting. Et eksempel er Dykkings trofaste abonnent i New Hampshire, USA, Thomas Szymanski, (som ikke kan et kløyva ord norsk!) I en mail nylig kunne han fortelle at han sammen med en kamerat i høst hadde svømt i en elv med metallsøkere, da hans kamerat kom over en meget spesiell og tilsynelatende gammel flaske. Denne gamle og sjeldne flasken er nå verdsatt til 5000 dollar av antikvitetshandler! En annen ting som tiltaler meg med denne type dykking, er at det som oftest foregår på så grunt vann, at pustegassbeholdningen er begrensningen. Det vil si at man ofte har 90 minutter til rådighet, uten å måtte tenke på metning. Og ofte er det marinbiologien så bra i dette dybdeområdet, at man kan kombinere interesser litt.

CZ-20 QuickSilver

Fishers CZ-20 QuickSilver regnes som "flaggskipet" av Fishers undervannssøkere, og er garantert trykksikker til 80 meters dyp. En god detalj ved denne søkeren er at batterikassen er fysisk skilt fra resten av elektronikken, slik at vannet stopper der hvis man skulle være så uheldig å få en lekkasje. Dette er også det eneste tenkelige stedet en lekkasje kan oppstå, da dette

Resultatet av mitt første testdykk under et stupebrett på en offentlig strand utenfor Oslo.

er den eneste delen på instrumenthuset man åpner (for å skifte batterier). I lokket til batterikassen sitter en o-ring man må stelle pent med. Selve instrumenthuset kan man med et håndgrep demontere fra søkerskaftet og montere på hoften for å lette vekten under søk på land. Under vann er søkeren noen gram positiv, og kan med fordel gjøres noen gram negativ med et lite tilhørende lodd som klipses på, slik at man kan legge den ifra seg mens man vifter frem godsakene.

Innstillingene på CZ-20 styrer man med 4 dreibare knotter og en push-knott på fronten av instrumenthuset. På volumknappen (VOLUME) skrur man også søkeren på, og en annen fiffig detalj er at hvis man skrur volumet over 5, så aktiveres en audio boost funksjon som forsterker svake signaler, men allikevel beholder en konstant respons fra større gjenstander.

En ting som jeg likte var de forskjellige tonene i hodetelefonene, som angir forskjellige typer metaller. Stiller man diskrimineringsknappen (DISC) på null eller AUTOTUNE har man full styrke/følsomhet, og man får også inn jern, men etter kort tids bruk, hører man på tonen hva som er jern (dyp pipetone), og kan gå videre uten å kaste bort tiden på grave frem dette (hvis du ikke lurer på hva det er allikevel da?). I områder med lite søppel kan denne innstillingen være å anbefale da den altså gir et litt bredere søksfelt og litt dypere søk. Videre har man forskjellige toner på noen forskjellige metaller, og også en ringetone som angir store gjenstander.

Innstillingen for følsomhet (SENSITIVITY) brukes bl.a. til sjekk av batteriene, ved å skru knappen til maks (10) og avlese signalet til lysdioder på frontpanelet eller høre på tonen i de vann-tette hodetelefonene (keramiske høyalere). De fire batteriene skal holde til ca. 40 timers søking. På denne knappen demper man følsomheten hvis den piper uten grunn (særlig med diskrimineringsknappen i Autotune stillingen), ofte forårsaket av at du forflytter deg inn i et område med mer mineralholdig jordsmønn i grunnen.

Dette kan man enkelt kalibrere vekk ved å bruke GROUND-knappen sammen med PINPOINT-knappen etter en spesiell prosedyre fra manualen. Denne PINPOINT-knappen brukes også til å finjustere seg inn på funn før en begynner å grave/vifte. I denne modusen er ikke søkeren nødt til å være i bevegelse for å avgi tone, noe den ellers er nødt til. CZ-20 leveres i en bra transportkoffert. ■